

Ultius huius operis Officiorum Ambrosii eccle
sie doctoris sapientissimi / cū subiectarū materia
rum recollectione summaria / perutilis diuisio.

¶ Prefationem siue tractatum primum quinq; capi
tula continentem in totuz opus premittens / ī qua de
silentio ad officii magisterium pertinente : preponit
precepta / cur / quid / ad quos / ⁊ quo ordine scribere in
tendit / in ea ipsa grauissime explicat.

Capitulum primū tres habens partes / Primo Am
brosium suos docere filios affectantem / arrogantiam
vitare / Christum in exemplo preponendo ostendit .
Secundo q; ad docendi officium ex assumpto necessi
tatis sacerdotio / Christi sapientiam ipse docere inten
dit . Tertio q; hoc faciens / non supremuz / sed diuina
rum lectionis scripturarum ecclesie officium ultimuz
oprat assequi . vt discat docendo / qui non prius vi
dicit / q̄ doceret .

Ca . ii . tres habens partes / Primo asserit q; nihil
ē eligibilius homini / vt post bene loquat / q̄ prius dis
cere tacere . Secūdo q̄ bonū / q̄q; laudabile ē nosse ta
cere . Tertio q; si vias nostras a peccato custodire ve
limus / lingue legem adhibere necesse est .

Ca . iii . tres habens partes / Primo docet nō ppter
dicta / oportere nos tanq; mutos esse / duplex distin
guens silentiū . Secūdo q; exēplo Dauid ⁊ Isaiē / os
⁊ labia debemus custodire . Tertio qualiter scripture
documento / ori custodiam possumus adhibere .

Ca . iiii . tres habens partes / Primo quas virtutes
ex debito silentio quis cōsequatur / ostendit . Secūdo
q; in peccatorū pericula se exponit / ⁊ ex hostibus inui
sibilibus ⁊ visibilibus / qui passiones insurgentes /

per silentium non refrenat. Tertio q̄ per humilitatez
 ⁊ silentii patientiam exemplo dauid/ accepta iniuria
 nos non debere excitari.

Ca. v. quinque habens partes/ Primo manifestat q̄
 ea que dicta sunt/ tanq̄ virtutum ⁊ officiorum fūda
 menta præcit. Secundo/ cur/ quid/ ⁊ ad quos Ambro
 sius scribit. Tertio nomen officii a sacris doctorib⁹
 dici posse/ euangelica autoritate/ ipsiusq̄ nominis de
 scriptione confirmat. Quarto materiam dicendorum
 ostendit. De his Tullius in primo ca. ii. primi trac
 tatus. Quinto non esse sibi superfluum de honestis
 utilibusq̄ officiis scribere/ ex antedictis finaliter cō
 cludit.

Tractatus secundus/ de officiis dicendi loquens/
 in septem partitur capitula.

Capitulum primū ordinem ponens dicendorum /
 tres habens partes/ Primo/ loco priori inter officia
 debere constituit quod decorum est ⁊ honestum sacris
 ostendit testimoniis. Secundo philosophos non prio
 res q̄ dauid/ nec cōuenientia sicut ⁊ ipse/ officii dicen
 di dedisse precepta variis cōfirmat exēplis. Tertio
 modū in dicendo tenere/ primū esse humanum officiū
 ex sui utilitate difficultateq̄ concludit.

Ca. ii. duas habens partes/ Primo diuisiue exēpla
 riterq̄ officiū explanat. De hoc Tullius li. i. ca. ii. pri
 mi tractatus. Secundo dans exemplū de officio perfe
 cto/ misericordiā in pauperes exhibendam/ fructum ip
 sius multiplicem exponit/ sancti Job misericordiā
 commendando.

Ca. iii. insigne valde quinque habens partes: occasi
 one exempli dati de misericordia/ Primo tres errane
 as ponit opiniones. quibus a misericordie officio /

honestisq; quibuscunq; officiis quidā retrahi culpan-
tur/ putātes aliqui deū de his inferioribus nō habe-
re providentiā. alii nostrorū actuum ipm nō habere
scientiā/tertiū vero arbitantes in eo nō esse iusticiā.
Secundo huiusmodi materie difficultatē tāgens/ san-
ctum Job suis tribus amicis super hoc colloquentem
proponit. qui postq; in persona infirmorū cōtra deū
locutus est/nō quod loquitur aprobens sed tantū ve-
ritatē inquirens (quē modū disputādi imitatus est
plato. tulliusq; post eū) illos errores in generali eua-
cuās: malos ex multis miseros/iustos aut felices ostē-
dit. Tertio/primū errorē qui est cōtra dei prouidētiā
singulariter euacuat. Quarto secundū qui ē cōtra dei
scientiam/ veteris ⁊ noui autoritatibus/ exemplisq;
naturalibus confutat. Quinto tertium qui est contra
dei iusticiam/doctrinis euāgelicis/rationibus/ ⁊ simi-
litudinib; destruit. causas fortasse mūdane prosperi-
tatis malorum/finaliter concludens.

Ca. iiii. sex habens partes/ Primo officia ponens
adolescentes decētia/exemplaq; sanctorum adolescē-
tium adhibens/ verecundiam dicit iuuenilem maxime
decere etatem. De hoc Tullius li. i. ca. xxiii. secūdi tra-
ctatus. Secundo ad decētiā sermonis/ vsusue cuius-
cūq; loquēdi/necessariā ponit esse verecundiā. De hoc
tullius li. i. ca. xxv. secūdi tractatus. Tertio silen-
tium esse maxime actū verecundie/que in oculis etiā te-
nēda in castitatisq; cōseruatōe/pudicitie comes ē/exē-
plo Susanne/virginisq; marie demonstrat. Quarto ve-
recundiā nostris ī orationibus ad deū/exēplo publi-
cani ī templo orātis/autoritateq; apostoli cōfirmat
Quinto verecundiā ⁊ modestiā ī motu/gestu/incessuq;
tenere q; decēs/q; his carere indecēs ⁊ inhonestū sit

exēplis atq; rōibus docet. De his tul. li. i. ca. xxv. se
cūdi tractat⁹. Sexto verecundiā eē maxie seruandaz
decernit/nō mō vt turpe aut obscenū nō pferam⁹/ne
ve itidem audiam⁹/ sed ne quod turpe nrīs ī mēbris ī
telligim⁹/ aspiciam⁹. Atq; natura docente illud hone
ste tegamus apostoli autoritate cōfirmat. ne etiā ta
lia ī nobis tegenda/nec eoz vsū/suis etiā nōib⁹ ap
pellemus/ prohibēdo. Quidq; cham filio noe patris
verenda aspicienti acciderit. Quid p̄terea pluriū cui
tatum mos super hoc obseruauerit. Quid deniq; sacer
dotib⁹ veteris legis/ super hoc officio obseruādo fue
rit preceptū. De hoc tul. li. i. ca. xxv. secūdi tractat⁹

Ca. v. super tanta mora in verecūdie partibus se
excusando/decenciā omni etati diq; sexui cōuenientē/
seruari posse docet/si formositatē/ordinez/ornatūq;
(in quibus Tullius decus posuit consistere) habueri
mus/naturā nostrā tanq; illorū exēplar imitātes. De
his tul. li. i. ca. xxv. secūdi tractatus.

Ca. vi. docens cauere que verecundiā/modestiam ⁊
decorem eneruare possunt/partes habens q̄ttuor/ p̄ri
mo docet intēperantium cōsortia vitare. Secūdo iuue
nū viduarū/ac virginum domos/ nō (nisi raro ⁊ cū
graibus personis) adire. Tertio iracundiam preca
uere/aut saltem temperare. Animoq; quietato reconci
liationem exemplo Jacob querere. Vindictam ad mo
dum pueroz nō querere. Indignationē quoq; in no
bis/verbis mitibus aliorū cōprimere. Quarto cauē
dū ne in percurbationes incidamus. premuniendo mē
tez bonarū rerū cogitatione. vt ratio/quid honestati
cōueniat decernere possit. De hoc tul. li. vt supra.

Ca. vii. quattuor habens partes/ diuidēs sermonē
in colloquium familiare/ ⁊ disceptatiuū/ p̄rimo dat

precepta conseruandi decoris in sermone familiari.
Secūdo idem facit in sermone disceptatiuo. De his
Tul. li. i. ca. xxv. secūdi tractatus. Tertio iocos verba
les risum mouentes dicit nō decere ecclesiasticos. De
iocis vide tul. li. i. ca. xx. secūdi tractat⁹. Quarto qđ
in voce/ vt decens sit/ obseruandū est. De hoc Tul. li.
primo: capitulo. xxv. secūdi tractatus.

Tractatus tertius de Officiis actiuis siue in vite
actionibus consistentibus determinans / quindecim
habet capitula.

Ca. primū / duas hñs partes / Primo ad decorē et
honestatē cuiuscūq; officii i actōe cōsistentis / tria di
cit eē necessaria. ponēs tertū aliud q̄ Tullius. Vide
de his li. i. ca. xxvi. ⁊ xxvii. secūdi tractat⁹. Secūdo
ostendit sanctos patres Abrahamā / Jacob / Joseph / Job
Dauid hec tria in suis tenuisse actionibus.

Ca. ii. tres hñs partes / volēs de officiis a quatuor
virtutū fontib⁹ ortū ducentib⁹ dare p̄cepta / Primo
nullū taliū officioꝝ in sanctis patrib⁹ defuisse propo
nēs / i quibus he quatuor virtutes cōsistūt secūdū
phōs explicat. Vide de hoc Tullium li. i. ca. ii. secūdi
tractatus. Secūdo calumniā ordinis hic i hoc primo
libro obseruati remouet. Tertio pri⁹ propōsitū / nul
lam quatuor virtutum in sanctis patribus defuisse
eorum operibus demonstrat.

Ca. iii. quatuor habens partes / de officiis a pri
mo fonte honesti puta prudentia siue sapientia exor
tis / specialiter determinans / Primo quid sit secundū
philosophos propriū prudentie officii / quidq; a tali
officio alienū / q̄ insuper vitanda sunt circa hoc / phōs
q; exinde rephensibiles oñdit. Secūdo duo dicit eē ne
cessaria / ne cōtra prudentie officii aliquo sentiam⁹.

subdens que a prudentia debeamus officia extrahere
De his Tul. li. i. capitulo. iiii. secundi tractat9. Tertio
ostendit paucos ⁊ cum magnis laboribus veri sum
mi assequi cognitionem licet omnibus insit naturaliter
huiusmodi cognitionis appetitus. Vide Tullium ubi
supra. Quarto cōcludens prudentiā primū fontē esse
officioꝝ / has quattuor virtutes ad inuicem connexas
ostendit. De hoc Tullius li. i. ca. ii. secūdi tractatus.

Ca. iiii. cū duobus sequentib9. de secundo fonte ho
nesti puta iusticia determinās / sex habet partes / Pri
mo societatem humanā / iusticia ⁊ beneficentia conser
uari / qualiterq; se habeant inter se iusticia ⁊ beneficē
tia premitit. Secundo duo iusticie munera phōs po
suisse / in primoq; contra euangelii veritateꝝ errasse / ⁊
secunduz a nostris transfuisse scripturis autoritati
bus explicat. De hoc Tul. li. i. ca. iiii. secūdi tractat9.
Tertio qualia a fonte iusticie officia ducere debem9
exemplo moysi docet. Vide Tullium ubi supra. Guar
to iusticie ex suis officiis splendorē / quibusq; vitia
iusticia eneruat demonstrat. De hoc Tul. li. i. ca. v. se
cūdi tractatus. Quinto iusticie magnitudinē ostēdit
cū semper ⁊ ubiq; ⁊ erga oēs etiā hostes seruāda est.
Eiusq; debere variari officia secundū hostiū demeri
ta / exemplis declarat. quapropter gētiles / molli appel
latōe hostes censebāt vocādos. quod de nostris hoc as
sumpsisse scripturis / autoritatib9 pbat. De his tul.
li. i. ca. ix. secūdi tractat9. Sexto fidē / idest fidelitatē /
iusticie fundamentū eē ex dictis ocludit. De hoc Tul.
libro. i. ca. iiii. secundi tractatus.

Ca. v. tres hñs partes / de beneficētia iusticie iunc
ta qua humana conseruatur societas. Primo necesse
esse beneficentiā ex beniuolentia ⁊ liberalitate cōstare

vt perfecta sit/ostēdit. Secūdo ad officia iuste libera-
litas in dando esse perfecta! multa esse cauenda do-
cet. De hoc Tul. li. i. ca. x. secūdi tractatus Tertio er-
ga quos officia perfecte liberalitatis largi? scdm tñ
facultatē/7 prius exercere debeamus/ex circumstātiis
docet esse attendendum. que sunt fides/causa/ locus /
tempus/cōsanguinitas/etas/debilitas/ petendi auxi-
lium verecūdia. De his vide Tullium libro primo
tractatu. ii. ca. x. circa finem.

Ca. vi. tres hñs partes/de gratitudis officiis qb9
beniuolis ī nos 7 benefactorib9 repēdim9/7prio q̄lia
debēt eē h9modi officia/rōnib9/exēplis/7 autoritati
b9 explicat. De hoc Tul. li. i. ca. x. secūdi tractat9. Se-
cūdo q̄ si facultas liberaliter reddēdi bñficii nō sup-
petat/āi beniuolentia locupletis referre iudicat. Ter-
tio occasiōe huius/beniuolentiā p̄stare supra liberali-
tatem/licet sibi qñq; diunctā/qñq; disunctā/occludēs
varia beniuolētie officia singulariter laudabilia enu-
merat. De his Tul. li. i. tract. ii. ca. x. post medium.

Ca. vii. cū trib9 sequētibus/de tercio fonte honesti
puta de fortitudine determinatur9/7tuor hēt partes
7primo fortitudinē in bellicā 7 domesticā diuidens /
ip̄am bellicā ab ecclesiasticorū officiis remouet/ ideo
nō dās circa eam precepta. De hoc Tul. li. i. ca. xiiii.
7. xv. secūdi tractatus. Secundo fortitudinē onexā
eē ceteris virtutibus puta iustitie 7 prudentie ondit.
De hoc Tul. li. i. ca. xi. secūdi tractatus. Tertio forti-
tudis gloriā/nō tam ī corporis viribus q̄ āi virtute
cōsistere. De hoc Tul. li. i. tractatu secūdo. ca. xi. 7 cir-
ca finē capituli. xiiii. Quarto p̄pria fortitudis offi-
cia puta iniuriā depellere/in dolore consolari/omnez
animi motum inordinatum vincere 7 cetera explicat

Primū ponit Tullius ca. xi. primi. li. circa finē. Alta autē in diuersis capitulis in materia de fortitudine.

Ca. viii. quinq; habens partes. Primo quot; et qui bus in rebus maxime cernatur vis siue excellētia fortitudinis. Hec Tul. li. i. ca. xii. secūdi tractatus. Secūdo hortatur exemplo apostoli ad secundum illorum duorum assequendum. Tertio q̄ primum est maxime viris ecclesiasticis habendū probat autoritate pauli Quarto seruū dei instruens ad fortitudinē/ dat p̄cepta de pietate exercenda. de seculi negociis fugiendis. de animi tranquillitate/ et ipsius vacuitate ab angoribus habenda. Quinto Christi ministros hec p̄cepta maxime seruari debere concludit. De his Tullius. li. i. tractatu. ii. ca. xiiii. circa finem.

Ca. ix. tres habens partes. Primo ostendit quibus p̄parātus ē animus. ne fortitudinis officia/ aut temere aggre diat/ aut incepta turpiter deserat. De hoc Tul. li. i. tracta. secūdo ca. xiiii. et i principio. xv. Secundo quot; et quibus i rebus ai excellētia consistat/cludit. De hoc Tul. li. i. ca. xii. tract. ii. Tertio fortitudinis ai su per alias virtutes excellētiā ostendens/ q̄ verus fortis debeat cauere exēplo Job declarat. De hoc Tul. li. i. tractatu secundo. ca. xii. circa finem.

Ca. x. tres habens partes/ dicētes i sanctis nris mar tiribus fortitudinē bellicā nō fuisse/ ideoq; Ambrosius de domestica solū dedisse p̄cepta reprehēdēs. Primo quāta i ipsis martiribus talis fuerit bellica fortitudo eorū triūphis demōstrat. Secūdo quāta i eis fuerit/ eorū tormentis et cruentibus edocet. Tertio duo eē ca uēda viro forti in vincenda suplicia/ cōnumerat. De hoc Tul. li. i. tractatu. ii. ca. xvi. circa finem. De p̄ceptis et cautelis conseruandis in officiis bellicis.

De hoc Tullius libro. i. ca. xv. secundi tractatus.

Ca. xi. cum quattuor sequentibus / de quarto fonte honesti puta temperantia determinans / duas habet partes. Primo que in temperantia cernenda sunt et quærenda tanquæ ei annexa proponit. De hoc Tul. li. i. tractatu. ii. ca. xviii. circa principium. Secundo que iuuenibus spectanda sunt ut quædam vite sue ordinez tenentur puta verecundiã seruare. cum quibus conuersentur eligere. quid personis / temporibus / etatibusq; conueniat aduertere. quid singulorũ ingenis sit accomodũ agnoscere / docet. Et iuuenes cũ probis et senibus debeant conuersari / habet Tul. li. i. ca. xxiii. De aliis vide ibidem ca. xix. xxi. et xxii.

Ca. xii. duas habet partes. Primo ocludens nos de bere predicta obseruare / cũ in eis id quod decoz dicim9 vere p̄luceat / honestũ et decorũ sermone poti9 quæ re distingui ostendit. Secũdo similitudie quadã decoz supra honestum excellere / ipm tñ nõ nisi i honesto tanquæ i radice esse / scriptureq; i dictis expressius hoc cõtinere demonstrat. De materia hui9 capituli vide Tulliu9 libro primo. tractatu secundo ca. xviii.

Ca. xiii. tres hñs partes. Primo ipi9 decori diuisi onẽ ponens mēbraq; distribuẽs / quandã ex apostoli dictis decori aliã descriptionẽ elicit. De hoc Tul. li. i. ca. xviii. tractatu. ii. Secũdo decorũ utrũq; similitudinib9 duab9 explanat. Tertio que seruãda queq; summe cauenda sunt ut decorũ illud i vite actionibus teneamus. Vide Tullium libro primo tractatu secũdo ca. xxi. ante medium. Item. xxv. post medium. Item xviii. in fine. Item capitulo. xix.

Ca. xiiii. duas habet partes / quia ad cõseruationẽ decori et moderationis / maxime cauẽda ẽ aĩ tracũdia.

¶ Deo primo tria esse genera hoim iniuriã accipientiũ
puta iperfectoz / p̄ficientiũ / ⁊ perfectoz distinguẽs /
quẽadmodũ iracundiã reprimere debeamus exemplo
pauli ⁊ dauid perfectoz edocet. Secundo exemplo da
uid celestem querentis perfectionem / nos ad eandem
tendere exhortatur. virtuti imaginem seruando / dia
boli imaginem / precipue auariciã fugientes.

Ca. xv. quattuor habens partes / leuitas ecclesie mi
nistros ad officia exhortans. ¶ Primo eos terrena ma
xime despiciere docet. Secundo ipos per virtutum ope
ra nomen bonum debere cõseruare. Tertio castimoniã
rationibus ⁊ veteris legis figuris debere tenere. Quar
to q̄ magna sint leuitarum ecclesie officia / leuitarum
veteris legis officiis figurata / a quattuorq; honesti
orta fontibus demonstrat.

Tractatus quartus de cõparatione duorum bone
storum inter se / vnicum continet capitulum.

Capitulum hoc tres habet partes / ¶ Primo / officia
prudentie (idest in deum) preponenda esse officiis iu
sticie in hominũ cõmunitatem ostendit. licet nõ sic di
cendum sit de officiis prudentialis cognitionis rerũ
naturalium . vt Tullius determinat libro . i . ca . primo
tertiũ tractatus. Secundo officia esse quandoq; cõmu
tanda / sic q; aliquod honestum esset dabile quot per
additam circumstantiam fieret non honestuz. De hoc
Tullius libro primo capitulo . vii . secundi tractatũ .
Tertio docet quales idcirco debent eligi ecclesie mini
stri . qui quod honestum est sequantur . quodq; hone
stius est officium / minus honesto preferant . ⁊ quod
cuiq; tempori aptum sit cognoscãt . vt honeste deo of
ficiales vitam mereantur . quã nobis concedat fõs
totius bonitatis ⁊ honestatis .

Secundus liber Officiorum/ in quo de utili officiisq; ad vitam consequendum beatam utilibus disputatur/in duos partitur tractatus.

Tractatus primus ostendēs solas virtutes animi non corporis/ & externa que putantur bona. aliquid afferre utilitatis ad vitā beatā/ sex cōtinet capitula

Capitulum primum duas habens partes/ Primo in solo bono honesto vitam esse beatam. solūq; ipm illam efficere/ neminem dubitasse premitit. Secundo unde vita talis dicatur beata explicat.

Capitulum secundum tres habens partes. Primo varias philosophorum de vite humane beatitudine opiniones recitans/ quot & quibus in rebus beata talis vita veraciter consistat/ euangelicis declarat testimoniis. Secundo ostendit prophetaz/ anteq; philosophorum nomē fuisset auditum/ eandem de vite humane beatitudine eiusq; premito cum euangelio/ protulisse sententiam. Tercio nec dei cognitionem sine operibus / nec opera sine fidei cognitione beatam efficere vitam demonstrat.

Ca. iiii. predictarū opinionū secundā destruēs/ ostēdit/ non in rerū naturalū scientia/ sed in dei cognitione & vite innocentia/ vitam constare beatam.

Ca. iiii. duas de dictis opiniōib; euacuās/ i corporis dolorib; & persecutionib; vitā splendere beatam autoritatibus probat. & confirmat exemplis.

Ca. v. predictam peripateticorum opinionem confutans/ duas habens partes. Primo corporis aut externa bona nihil adiutorii afferre ad vitam beatam ostendit. Secundo corporis aut externa que putantur bona/ vite beate esse impeditiua / diuino declarat testimonio.

Ca. vi. duas hñs partes / Primo virtutē solā hui⁹ vite summū eē bonū / per eāq; solā / vitā acquiri eternā definit. Secūdo extra quosdā / nō ppter hui⁹ vite mala penalia hic beatā haberi vitā esse impossibile / exēplis sanctorum hic viuentium ostendit.

Tractatus secundus / que officia utilia / queq; utiliora / a quibusq; ducantur virtutibus explicans / tredecim continet capitula.

Capitulū primū / q̄tuor hñs partes / Primo de q̄ b⁹ i sequētib⁹ agendū ē pponit. Tōē tullij i principio secūdi libri. Secūdo utilitatē pecuniariā a suo excludēs pposito / idem eē honestū / vtile / ⁊ iustū sacris oīdit scripturis. De hoc tul. li. ii. ca. i. secūdi tractatus. Tertio cur non de utilitate mercatorū q̄stiosa / sed de pia dānosaq; q̄ Christū lucratur / determinat. Quarto ex dictis apostoli duplicē distinguens utilitatē / honestatem ⁊ utilitatem idem esse concludit.

Ca. ii. definiens que ⁊ quot in hac vita super ōnia sunt utiliora / ad nostriq; cōmendationem accommodatiora / quattuor habēs partes. Primo quib⁹ officiis aliorū animos ad nostri amorem allicere possum⁹ / in generali premitit. De hoc tul. li. ii. ca. iiii. secūdi tractatus. Secundo quante utilitates quātusq; amor populi euenit per mansuetudinis affabilitatisq; officia exemplo moysi docet. Tertio quibus virtutū officiis dāno populū ad sui amorē suiq; cōmendationem alixit / propositū confirmando explicat. Quarto alios amare voto ⁊ opere plurimū prodesse / vt ab eis amari valeamus ostendit. huius capituli cōcludens ppositū. De hoc tul. li. ii. ca. v. secūdi tractatus.

Ca. iiii. tres habens partes. Primo ostendit q̄ per iustitiam ⁊ prudentiam / nos fidos eē. ad dandūq; eis

consiliū aptos/hōies maxie arbitrant. De hoc tul. li. ii. ca. v. ii. tractat. Secūdo hōies magis insequi consiliū iusti q̄ prudentis definiēs/ demonstrat nihilominus et secundū phōs/ et secundū sanctos iustitiā et prudentiā eē conexas. q̄q̄ vulgus (cuius opinionē in hoc dicto insequit) aliter sentiat. De hoc tul. ubi supra. Tercio ad ppositū rediēs/ licet consiliū iusti cōsilio prudentis pferat/ tñ q̄ utilia sint viri iusti simul et prudentis consilia/ exēplo Salomōis. Joseph et Danielis oñdit

Ca. iiii. ostēdens quib9 officiis hōies iudicant cū admiratiōe eē dignos hōre/ tresq; habēs partes. Primo viros sanctos Joseph/ Salomonē/ Moysen/ Danielē per iustitiā/ prudentiā/ eorūq; cōsiliū dignos fuisse admiratiōe et honore declarat. Secūdo hōiem consiliariū admiratiōe dignū/ virtutes debere habere/ vitiaq; fugere/ ex prudentie atq; iustitie pulchritudie/ dignitateq; ostēdit. Tercio illos maxie admiratiōe dignos decernit/ q̄ diuitias (q̄s plerūq; tñ vite pferūt p̄prie) contemnūt. Materiam huius capituli vide apud Tullium libro. ii. tractatu. ii. ca. quinto ultra mediū.

Ca. v. oñdens liberalitatis officia ad multoz amicitia atq;rendā eē utilia/ q̄ttuorq; hñs partes/ Primo varios liberalitatis subsidialis modos/ secundū personaz circa q̄s ē exercēda varietatē/ distinguit. Secūdo quia nō oēs illā possunt exercere liberalitatē. ideo duas liberalitatis species cōdiuidit. easq; ad inuicē cōparat in prestātia. De his Tullius. li. ii. ca. viii. secūdi tractat. Tercio qualis liberalitas (que vsu pecunie aliū adiuuat) esse debeat. ut/ nec prodiga sit nec auara/ explicat. De hoc Tul. li. ii. ca. viii. secūdi tractat. Quarto exemplo Joseph/ summā in egypto exercētis liberalitatem/ dicta hec confirmat.

Ca. vi. liberalitatis operose exponens officia / tres
 q̄ habens partes / Primo cū cōsiliū bonū alteri da
 re sit huiusmodi liberalitatis maximū officium / ideo
 ostendit qualis esse debeat cōsiltari⁹ qui populi gra
 tiā vult assequi / exēplo Sauli ⁊ Joseph. De hoc tul.
 li. ii. ca. x. secundi tractatus. Aliqua que hic in textu
 ponunt / vide tul. li. ii. tractatu. ii. ca. v. post mediū.
 Secundo iustitiā ⁊ equitatē seruare / ad hoc maxime
 vtile esse / exēplo Roboam explicat. De hoc tullio. li.
 ii. ca. vi. secundi tractatus. Tertio qualis esse debeat
 sermons affabilitas / ad grām conciliandam. De hoc
 tul. li. ii. ca. vii. secundi tractatus.

Ca. vii. que adolescentiū omendationē officia vidē
 tur esse utilia / sacris ostēdit testimoniis. De hoc tul.
 li. ii. capitulo septimo secandi tractatus.

Ca. viii. q̄nq; hīs partes. Primo pōit ad nrī omē
 dationē plurimū valere / quodā liberalitatis officiū
 ereptionē pauperū de manu potentū. Secūdo hoc idē
 de hospitalitate / exemplo Abrahe ⁊ Loth declarat.
 De hoc tul. li. secundo. ca. ix. secundi tractat⁹. Tertio
 qualis esse hospitalis ⁊ qualiter eius officia exercere
 debeat / ostendit. Vide aliqua hic dicta apud tul. li.
 ii. tractatu. ii. in fine nomi capituli. Quarto docet hos
 pitalem non debere esse auaruz / aut prodigū duo lar
 gitatis genera distinguens. De hoc tul. libro. ii. ca. ix
 Quinto qualia liberalitatis officia esse debeant con
 cludit. De hoc tullius. li. ii. tractatu. ii. capitulo. viii.
 in fine. ⁊ ca. ix.

Ca. ix. docens quedā cauēda / tanq̄ inutilia homini
 ad statum honorabilem ⁊ diuturnum volenti perue
 nire / tres habet partes. Primo exemplo absalon do
 cet fugere simulationem seu in verbis / seu in factis.

De hoc tullii. ii. tractatu. ii. ca. vi. circa finem. Secūdo ne quis aut pecunia / aut adulatione gratiam cuiuscunq; acquirat. De hoc tullii. ii. tractatu ii. ca. viii. ⁊ circa principium ca. quarti. ⁊ circa fineꝝ capituli nomi. Tertio concludit propositum.

Ca. x. explicans quales episcopi debent suis se exhibere ministris ⁊ inferioribus / quattuor habet partes. Primo quibus illos possunt sibi reddere obligatos ostendit. inferiores elatos / ⁊ sanctitate simulata presumptuosos reprehendens. Secundo docet episcopos ⁊ superiores officia iustitie ⁊ equitatis debere obseruari erga pauperes ⁊ diuites. non accipiendo in iudiciis diuitum personas in damnum pauperum. De hoc tullius li. secundo / tractatu ii. ca. viii. ⁊ in fine capituli. xi. Tertio ob multas rationes utiliora esse officia liberalitatis in pauperes q̄ in diuites. De hoc tullii. ii. ca. viii. secūdi tractatꝝ. Quarto quantum sit hominibus difficile cōtemnere diuitias ostendit. Et ibi. quantum sit malū auaritia / quantumq; fugienda edocet. De hoc tullius libro ii. ca. xi. secūdi tractatus.

Ca. xi. tres habēs partes. Primo docet qualia nos deo cōmendant officia. Secūdo qualiter ep̄s mīstros bonos promouere debeat. malos aut punire. Tertio ostendit ecclesie vasa ⁊ thesauros potius alienari debere / q̄ misericordie officium in pauperes captiuos / apud infideles non exercere.

Ca. xii. Fidelitatem maxime tenendam esse in cōseruatione depositorum / exemplis ostendit.

Ca. xiii. Ambrosiu salutarē suis filiis ponit monitionē. vt malos fugiāt / pacēq; inter se habeant ⁊ caritatem. qm̄ hec sunt officia honesta. hominēq; valde utilia ad vitam consequendum eternam.

Tertius Officiorū liber/ de honesti vtilisq; cōpa-
 ratione/ quod illorum sit eligibilis determināns
 quattuor partitur tractatibus.

Tractatus primus quasi probemialis/ vnū otinēs
 capitulū. quod i duas diuidit partes/ Primo onōit
 sanctos priores pbis laudabiles fore ocio vtili soli-
 tudineq; fructuosa. Secūdo ipoz sanctorz ocū 7 soli-
 tudinē/ pbōz ocio 7 solitudine/ honestate vtilitateq;
 precellere exemplis declarat. De his vide Tullium li.
 .iii. capitulo primo.

Tractatus secundus/ si comparatio inter honestuz
 7 vtile tanq; inter se repugnantia facienda sit expli-
 cans: duo continet capitula.

Capitulū primū/ duas hñs partes/ Primo hui9 li-
 bri terti materiā/ ordinē pmissum seruās tangit. De
 hoc vide Tul. li. iii. tractatu secūdo ca. i. circa princi-
 piū. Secūdo duo hōesti officiozq; genera distinguēs
 perfectū 7 cōmune neutrū a bono viro vtili esse opa-
 randum tanq; ei repugnans ostendit. De hoc Tulliy
 li. iii. tractatu. ii. ca. i. 7 ca. ii.

Ca. ii. formulā quandā siue regulā/ ad quā reuertē
 dū ē i iudicādo iter honestū 7 vtile si qñq; iter se pu-
 gnare videāt exprimēs/ q̄ttuor hñs partes/ Primo enī
 illā formulā ponēs/ ipam apostoli doctrinā/ sapiētis
 v̄bis/ Christi q; facto cōfirmat. Secūdo terre naturā
 nostrozq; mēbroz formā 7 vsū/ illā nos docere de
 mōstrat. Tertio lege diuina/ lege hūana/ legeq; natura-
 li/ illā nos debere obseruari declarat. Quarto qd ve-
 raciter vtile dici debeat cōcludens/ rōnibus 7 exēplis
 propositū confirmat. Materiā huius capituli habet
 Tulliy li. iii. ca. iii. secūdi tractatus. Vide tñ exemplū
 de currentibus in stadio hic in quarta parte posituz

ca. iiii. dicti secundi tractatus. Et de sapiente in nau
fragio posito / vide ca. viii. secūdi tracta. eiusdē libri

Tractatus tertius quid de honesti vtilisq; repugnā
tia ac comparatione tenendū sit / p̄dictā insequendo
formulā / docens / nouem continet capitula.

Capitulum primum / nihil vtile dici debere quod
honestati que ex sapientia siue prudentia nascitur re
pugnat explicans / tres habet partes. Primo propo
nens virum sapientem nūq; propter mundanā cuius
cunq; rei vtilitatem / honestum dimittere / etiā si hoc
ōibus hominib; esset occultū / exemplū de gyge quod
plato ad hoc iducit / ip̄m narrādo reuicit. De hoc Tul.
li. iiii. ca. ii. tertii tractat; . Secūdo exēplo dauid / exem
ploq; Joannis baptiste propositū roborat . Tertio
quid dictum de gyge exemplū p̄fectus habere possit
ostendens / propositum concludit.

Ca. ii. cū q̄tuor sequentib; . nihil vtile dici debere
quod astutia / versutia / ac simulatōe prudētie sit cōtra
honestatem q̄ a iustitia nascit̄ ostendēs / tres hēt par
tes. Prima vtilitatē versutia questā / dictis scriptu
re aperte cōdemnās / apparētias tñ qb; talis vtilitas
a frumētōz specialiter negotiatorib; honestas dici so
let / i mediū adducit. Secūda rōnes ad oppositū adou
cēs / priores palliatōes euacuat. Tertia euāgelica pa
rabola / dictisq; sapiētis / talis nō q̄dē vtilitas s; isa
tiabilis auaritia cōdemnat̄. De hoc Tul. li. iiii. ca. iiii

Ca. iiii. quattuor habens partes. Primo q̄ inutile
q̄q; inhumanum ē peregrinos ⁊ pauperes sub quādā
vtilitatis publice specie / tempore famis de ciuitatib;
eici et intrare prohiberi ostendit. De hoc Tullius li.
i. ca. iiii. tertii tractatus. Secūdo q̄ laudabiles sunt
exemplo cuiusdā sanctissimi senis / qui hoc impediūt.

Tercio quod detestabile hoc sit/ exemplo romanorum quod illam suis inhumanitatem fecerunt/ demonstrat. Quarto quantum oppositum facere utile sit et honestum ostendens/ utile id esse quod honestum ex dictis concludit.

Ca. iiii. tres habens partes. Primo diuino declarat iudicio in filios israhel/ quod periculosum est honestati preferri vtilia/ quod contra facere laudabile est. Secundo in honestatis consideratione multos virtutis fictione ac simulatione/ hereditatumque successiones ambire exprimens / talibus super rebus sacerdotes prohibet interuenire. datque formam eis regulamque viuendi exemplo dauid. qui inimico Saul non modo non peperit/ verum et doluit occisum et flebiliter deplorauit. De que questis hereditatibus per simulationem et mendaciam/ Vide Tul. li. iiii. ca. vi. tertii tracta. De his similiter qui sub forma boni viri veros remouent heredes/ aut sui vtilitatis gratia/ aut aliorum pro quibus interueniunt/ et que sit boni et iusti viri forma: cuius ultimam particulam euangelica condemnat veritas sicut in primo. secunda parte capituli quarti dictum est Vide Tullium li. iiii. tractatu tertio ca. vii. circa principium. Tertio exemplo sancti Naboth/ honestatem proprie debere preferri vite etiam in hereditatibus paternis conseruandis/ instruit.

Ca. v. quattuor habens partes. Primo fraudem omnemque dolum et fallaciam in officiis virtutum esse maxime detestabilem/ in quibuscumque contractibus ac conuentionibus esse damnatam/ sapientis et prophete dictis ostendit. Secundo quod sit nociua dolosa simplicitas vtilitatis gratia exemplo gabaonitarum explicat. Tertio omnem fraudem omnemque simulationem turpis lucri sine/ de quibus plura suis in libris philosophi posuerunt exempla /

ecclēstiaſtice veritatis ſinceritate cōdemnatas manifeſtat. De his Tul. li. iii. tractatu. iii. ca. v. Item. vi. et circa principiū ſeptimi. Quarto q̄ periculofum ſit a regula veritatis deuiare/duplicitemq̄ tenere/aper- tis ſcripture declarat exemplis ⁊ dictis.

Ca. vi. tres habēs partes. Primo p̄miſſa etiā iure iurādo aut voto cōtra honeſtatē facta/ſeruāda non eē/docet. Secūdo dicta cōfirmādo/ diuinis oñdit ope- rib⁹/cōtra honeſtatē nō eē/ ſuā q̄nq̄ mutare ſententiā. De his Tul. li. iii. ca. ix. tertii tract. Tertio q̄ laudabi- lior ſit filia ſepte q̄ ob paternā reuerentiā mortē nō refugit/super duob⁹ pithagoreis quos philoſophi in amicitie integritate extollunt. De his Tullius li. iii. capitulo. iii. tertii tractatus.

Ca. vii. cū ſequēte/ nihil eē vtile quod honeſtati q̄ ex fortitudie naſcit⁹ repugnat/oñdens/q̄ttuor habet partes. Primo exēplo Judich ⁊ Helifei oñdit. q̄ ſit virtute animi perſequēda honeſtas. Secūdo Judich ⁊ Helifei facta/cuidā grecoꝝ cōſilio ſuper honeſtate ſeruāda i virtutis puritate p̄fert. De hoc Tul. li. iii. tra- ctatu. iii. ca. iii. circa finē. Tertio exēplo Joānis ⁊ Su- ſanne/docet vitā propriā eſſe cōtemnendā potiuſq̄ i honeſtatem pati/aut ipi cōſentire. Quarto cuiuſdam ductis romanoꝝ exēplo/victoriā dici debere turpem/ que non habetur honeſtate/differit.

Ca. viii. quattuor habens partes. Primo quantā moyſes coram pharaone (cuius tñ promiſſa/ ſimula- tione plena ſciebat) virtute ai ſeruauerit honeſtatem Secundo quantam Thobias in ſepeliendo mortuos/ animi fortitudine formā honeſtatis dabat oñdēs/ phōꝝ queſtiones de reruz venalium vitis tegendis/ aut p̄dōis/raguels iuſti fidelitate breuiter abſoluit

De his Tul. li. iiii. tractatu. iiii. ca. iiii. ⁊ sparsim sequē-
tibus. Tertio quantā honestatis curam / inter hostes
⁊ summas captiuitatis ⁊ seruitutis aduersitates / in
conseruando altaris dei sacrum ignem patres antiqui
habuerunt. Quarto misteria per huiusmodi ignem fi-
gurata / dictaq; Hieremie / in nouo testamento esse ad-
impleta / incidentaliter ostendit.

Ca. ix. explicās nihil eē utile / quod honestati q̄ ex
temperātia nascit̄ repugnās ē / tres habet partes. Primo
quāta talis honestatis cura / quātaq; ihonestatis
opposite vidicta eē debeat / nihilq; tali honestati debe-
re p̄ferri. exēplo miseratōe lachrimabili pleno demon-
strat. Secūdo q̄ laudabile ē / utilitati pecuniarie hone-
statem p̄ferre afflictis fame succurrēdo / leprosoꝝ ad
portā zamarie sedentiū exēplo manifestat. Tertio vi-
te p̄prie honestatē eē preferendam exemplo Hester /
amicitiāq; honestati postponēdam / exemplo Regis
assueri confirmat.

Tractatus quartus compendiose multum de Ami-
citiā differens / tria diuiditur in capitula.

Ca. primū septē cōtinens partes. Primo ostendit
exēplo Jonathe ⁊ abimelech amicitia nō honestati / s; z
reb; quibuscūq; ceteris eē preferendā. De hoc Tul. li.
i. ca. iiii. tertii tractatus / ⁊ de amicitia. ca. ii. secūdi
tractatus. Secūdo honestati diuine aut patrie / ami-
citiā esse postponendam / scripture confirmat testi-
monio. De hoc Tul. li. iiii. ca. iiii. tertii tractatus. ⁊ in
de amicitia. ca. iiii. secūdi tractatus. Tertio amicos
esse corripitendos ⁊ monendos docet. De hoc Tullius
li. de amicitia. ca. iiii. tertii tractatus. Quarto amici-
tiam debere esse constantem ponit. De hoc Tullius li.
de amicitia capitulo. iiii. ⁊ ca. vii. secūdi tractat; .

Quinto amicos debere esse fideles . De hoc Tul. li. de
amicitia ca. vii. secundi tractatus. Sexto amicos se
debere in officio prestando inuicem preuenire. Sepu
mo amicos debere patienter sufferre mala et odia pro
amicis afflictis innocentibus. De hoc Tullio . li. de ami
citia ca. ii. secundi tractatus circa finem.

Ca. ii. habes noue partes / Primo docet nihil i reb9
humanis esse pulchrius amicitia. De hoc Tul. in li. de
amicitia ca. ii. secundi tract. Secundo amicitia no ee fi
delitati ad deum pferenda. Tertio qliter i aicitia se beant
superior et inferior. De hoc Tul. li. de amicitia. ca. ix.
secundi tractatus. Quarto amicitia que amicos unum
facit no debere esse questuosam. De hoc Tullio . in de
amicitia ca. v. secundi tractatus / et ca. ii. tertii tract.
et ca. ultimo. Quinto adulatione no debere ee in ami
citia / ideo amicitia pauperum amicitie diuicium esse prefe
renda. De hoc Tul. li. de amicitia ca. v. secundi tract.
et ca. iiii. tertii tractatus. Sexto qd pcciosa sit amicitia
Septimo qualis debeat esse amicitia verbo docet euā
gelico. Octauo in amicitia / fugienda esse simulatione /
vera qd debere esse vnanimitate ostendit. De hoc Tul.
in de amicitia ca. vii. secundi tract. Nono qd amicitia
plerumq in amicis venia apud deum impetrat.

Ca. iiii. huic operi finem imponens / qualiter beatus
Ambrosius ex horum preceptorum fructu et utilitate
ad huiusmodi in mente conseruanda filios suos exhor
tatur / explicat. Sive quidem nos velle custodire et per
ficere / donet / ad cuius laudem hec scripta sunt Iesus
Christus morum preceptor honorum et scientiarum
dominus.

Finis.